

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ МЕХАНІКІВ У ПРОЦЕСІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСКОЇ МОВИ

Ольга Токарева

Херсонська державна морська академія

Сьогодення вимагає вдосконалення професійної підготовки майбутніх суднових механіків морського флоту, які були б спроможними до успішної життєдіяльності в інформаційному суспільстві, які не тільки досконало знали б специфіку своєї професії, а й уміло використовували мовні ресурси для міжособистісної взаємодії у виробничих та побутових ситуаціях. Адже складність професійної діяльності суднових механіків зумовлюється необхідністю особливості виконання професійних обов'язків у складі полінаціональних команд. Вони мають вміти швидко сприймати будь-яку форму мовлення, вирізняти та засвоювати необхідну інформацію, вступати до діалогу та підтримувати процес, керувати системою мовленнєвих комунікацій у межах своєї професійної компетенції тощо. Розв'язання цього завдання сучасні вчені вбачають у реалізації основних положень компетентнісного підходу.

Тому метою дослідження є визначення мовленнєвої культури суднових механіків та аналіз розвідок дослідників з проблеми упровадження компетентнісного підходу суднових механіків у процес професійної підготовки.

Питання вдосконалення підготовки фахівців у вищих морських навчальних закладах присвячено роботи М. Гомзякова, М. Євтюхіна, В. Захарченка, С. Козак, М. Кулакової, М. Міюсова, Ю. Павличенко, Г. Пузиніча, О. Радченка, С. Ситнік, О. Чорного, О. Шемякіна та ін.

Вчені, дослідники переконані, що компетентність є результативно діяльнісною характеристикою освіти; сукупністю взаємопов'язаних компонентів (когнітивного, операційно-технологічного, мотиваційного,

етичного, соціального та поведінкового); здатністю ефективно й творчо застосовувати знання та вміння в міжособистісних відносинах - ситуаціях, що передбачають взаємодію з іншими людьми в соціальному контексті так само, як і в професійних ситуаціях [3].

Окремі аспекти професійного функціонального мовлення, висвітлено у наукових працях Г. Берегової, Т. Гороховської, І. Довженко, М. Криськів, М. Маруна, Т. Окуневич, Л. Романової, Н. Тоцької та ін. Ураховуючи точки зору дослідників доцільно підкреслити, що у практичній мовленнєвій діяльності відбувається формування комунікативної поведінки майбутнього фахівця, а саме «1) правильності, що пов'язана з дотриманням мовної норми на фонетичному, лексичному, граматичному, словотворчому й стилістичному рівнях; 2) точності висловлювання, оскільки поняття “точність” включає два аспекти: точність у відображенні дій і точність висловлення думки у слові, 3) чистоті мовлення, бо чистим вважається таке мовлення, в якому відсутні елементи, не пов'язані з нормами літературної мови: діалектизми, просторічні слова, а також слова і словосполучення, в яких допускаються помилки інтерферентного характеру» [4].

Водночас, аналіз наукових розвідок дослідників І. Білодіда, Р. Друженко, С. Зарельської, А. Слободчикова, дозволяє зазначити, що процес навчання мови у вищих навчальних закладах спрямовується на формування мовної особистості, яка розвивається у полінаціональному середовищі, засвоюючи іншу мову стає її носієм, наслідує способи використання різномовних засобів у спілкуванні. А отже, спрямовується на формування мовленнєвої культури.

Вивчення іноземної мови має забезпечити готовність майбутніх фахівців, зокрема морської галузі до самоосвіти, активної життєдіяльності. Оптимізація навчання пов'язується вітчизняними вченими з аспектами, котрі забезпечують: комплексність навчання майбутніх спеціалістів, що визначає їх навчання способів утворення й формулювання думки у процесі мовленнєвої діяльності, із урахуванням найбільш ефективного співвідношення різних видів такої

діяльності та діалогічної взаємодії суб'єктів в певних умовах освітнього середовища у вищому навчальному закладі; усвідомлення майбутніми фахівцями значущості можливості виникнення проблем і шляхів їх розв'язання; необхідності засвоєння мовної форми для досягнення необхідного рівня володіння діалогічним спілкуванням як рідною, так і іноземною мовами; формування та стимулювання комунікативної потреби міжособистісного и професійно орієнтованого діалогічного спілкування.

В ході проведеного нами дослідження ми спостерігали наступні закономірності у формуванні мовленнєвої культури: підбір та використання доцільних та найбільш оптимальних методів навчання англійській мові, який відбувся з урахуванням комунікативної методики у відповідність до вимог ІМО Model Course. Провідне місце в освітньому процесі займають комунікативні вправи: вправи на отримання відповіді на питання, реплікові вправи (спеціальні вправи, які стимулюватимуть здатність реагувати на мову співбесідника), ситуативні вправи (вправи, які вимагають ситуативно-мовленнєвої реакція на комплекс умовних або реальних обставин), репродуктивні вправи (переказ, скорочено-вибірковий переказ і драматизація), описові вправи (словесному описі матеріалу, який сприймається візуально), навчальні дискусії (вправи, спрямовані на формування вміння висловлювати лаконічно свою думку), усні розповіді (розгорнений монолог, за допомогою якого той, що говорить викладає певну інформацію), ініціативні вправи (зумовлюють розвиток активності під час спілкування) та інші.

Таким чином, вивчення та аналіз досліджень і наукових джерел із окресленої проблеми засвідчило провідну роль компетентнісного підходу у формуванні мовленнєвої культури майбутніх фахівців, зокрема морської галузі, специфіка професійної діяльності яких визначається спілкуванням як рідною мовою, так й іноземною. Це зумовлює певну професійну підготовку курсантів у вищих морських навчальних закладах, котра передбачає використання ефективних методів навчання, зокрема комунікативних вправ (вправ на отримання відповіді на питання, реплікових, ситуативних, репродуктивних,

описових, навчальних дискусій, ініціативних та ін.. У подальшому науковому пошуку доцільне обґрунтування та розроблення структурно-функціональної моделі підготовки такого фахівця.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бубнова Д. В. Методика навчання ділового спілкування англійською мовою студентів старших курсів вищих технічних навчальних закладів : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Бубнова Дінара Володимирівна. – К., 2007. – 24 с.
2. Донченко Т. К. Мовленнєвий розвиток як науково-методична проблема / Т. Донченко // Дивослово. – 2006. – № 5. – С. 2-5.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: "К.І.С.", 2004. – 112 с.
4. Про культуру мови і мовлення студентів-філологів / Т. Г. Окуневич // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна. – 2013. – Вип. 40. – С. 238-241. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2013_40_59.
5. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Нар. образование. – 2003. – № 2. – С. 58-64.